

ดอกไม้โบราณยุคไทย ๑๕

โดย ชักกลอน ๕๗ 27

ชื่อ รักซ้อน

“พุทธชาดรักซ้อนซ้อนกลื่น อินทนิลช้องนางนางคลี่
นางแย้มกล้วยไม้มะลุลี ยี่สุ่นโยทะกาชบาบาน”

วรรณคดี : รามเกียรติ์

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

Crown Flower (*Calotropis gigantea*)

ดอกรักชื่อน Calotropis gigantea

ไม้เนื้อเดียว วงศ์ Apocynaceae

ชื่อสามัญ Giant Indian milk weedy

บางแห่งชื่อ Tembaga ,Crown flower

ชื่อท้องถิ่น รักดอกม่วง รักดอกขาว รักก็กล่ำ รักดอก รักเสม
รักร้อยมาลัย รักแดง อ่างรักเข้ ใครเออะเอะ รักชื่อน และบ้านเอื่อน

ถิ่นกำเนิด เกิดอินเดีย ทิเบต อิหร่าน กระจายพันธุ์ มาเมือง ไทยได้ชื่อเคื่อน
จาก"อรั" กลายเป็น"รัก" เสียงนั้นเหมือน ความหมายเคื่อน จากไม่รัก เป็นรักจริง

ไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก พุ่มปานกลาง แฉกออกข้าง กางมากมาย หลากหลายกิ่ง
ทุกส่วนต้น ยางข้นขาว อับขาวพริ้ง ฤทธิ์มากยิ่ง เป็นยาถ่าย ได้อย่างแรง

แผ่นใบหนา ออมน้ำ ขนขาวคา ยามแสงจ้า มาไล่ต้น สะท้อนแสง
ดอกสีขาว สีม่วง และม่วงแดง ออกช่อแข็ง ตามซอกใบ และปลายกิ่ง

สรรพคุณ ค้ำพยาธิ ริดสีดวงทวาร หยดเลือดพลาห์ สมนแผล แผลนอยิ่ง
ทำคุณไสย ได้"รักยม" สมแอบอิง มงคลยิ่ง หญิงคล่องมาลัย ใช้ดอกรัก

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ไถ่รักเอย เคยรัก ประจักษ์จิต

ไม่เคยคิด จะร้างเร่ เสน่หา

รักนั้นร้อย ฝักเรา แต่เก่ามา

ไถ่รักลา แรมร้าง ไปห่างไกล

ปล่อยใจเดิน ตามทาง ช่างถนน ทุกขใจจน ตรมตรอง ให้หมองไหม้

เห็นดอกไม้งาม ฝักเรา ร่วงไม่ไกล รัก หรือไร รักมวง หน่วงดูรา

จะรักขาด รักแดง หรือรักมวง ขาดอันเดียว เรียงพวง อะรัก หนา

มีความหมาย ว่าไม่รัก เลยสักครา คนไทยมา แผลงว่ารัก ฝักใจ

รักนั้นใช้ แก่หอบหืด แก่กลากเกลื้อน แก่โรคเรื้อน แก่รังแค และลำได้

น้ำเหลืองเสีย เพื่อยลิต บิดนั้นไซ้ รักใช้ได้ แก่ไขข้อ ก็หายดี

นำรักมา ร้อยมาลัย ได้สุดด้วย หอมรื่นรอย มะลิขาว พราดสดศรี

ให้บุษย คุณเศรษฐี ผู้ได้นดี ให้รักนี้ งานมงคล ดลสุขใจ

แต่พิษรัก อันตราย ร้ายยิ่งนัก ด้วยยางรัก พาบอดหัด ตามัวได้

เป็นพิษต่อ ระบบเลือด และหัวใจ พาห่มไหม้ ด้วยพิษรัก บักรวดแหว

ศกุนตลา ณ หนองคาย

มีรักซ่อน ไม่ซ่อนรัก มันหนักอก ให้ตระหนก อกฉัน ขยับพา

มีรักซ่อน แต่ซ่อนรัก หนักอุรา คิดดูหนา รักมาคู่ ดูพิกล

มีรักซ่อน ไม่ซ่อนรัก มักจะดู่น ต้องขุดมุน ดู่นวาย ใจหมองหม่น

มีรักซ่อน แต่ซ่อนรัก เหลืออีกทน จิตกังวล ปนเศร้าหมอง ตรองดูเอย

มีรักเดียว เชียวยกย ข้านาญรัก เฝ้าพมพัก รักคงมั่น สรรค์สร้างเล่า

รักษารัก รักจะชวย อำนวยเรา รักยืนยาว เราขึ้นมีน ทุกคืนวัน

ปลุกรักซ่อน สอนใจ ให้ตระหนก เรืองรองรัก จักให้ดี มีสุขสันต์

รักต้องขาด พราดพิศุทธิ ดุจเดียวกัน ดอกรักนั้น มันเตือนใจ ให้จดจำ

ดอกรักขาด ดุจรักเรา เฝ้าแหนหอง อย่างได้พวง คงรักสออง ต้องถลำ

ระอင့်ดั่ง หึงหัวใจ ไม่กระทำ ให้รักหัก ย่ำรักซ่อน ป่อนทำลาย

รักบักใจ ให้มีเล่า คราละหนึ่ง รักให้ขี้้ง ตรึงจิต คิดมาดหมาย

อยู่ยืนยง คงมั่น อดบวันตาย มีรักใหม่ ได้อีกหนา ไม่ว่ากัน

โกวิท ธีรวิโรจน์

รักเหนือรัก ประจักษ์ เมื่อแรกเกิด

รักทุนเกิด ประเสริฐสุด ผุดผ่องแผ้ว

รักยิ่งใหญ่ หา ไหน เทียบได้แล้ว

คือดวงแก้ว แดงอับแท้ พ่อแม่เรา

เกิดรักขึ้น ชื่อนั้นแรก แรกด้วยรุ่น

โสมละมุน อุ้มอุ้ม ฟ่อนคล้ายเหงา

โสดมาแรก รักแรก แปลกดังเงา

ติดตามเรา เฝ้าเยือน มิเคสือนคลา

ต้นรักขึ้น เกิดจากไหน ใครจะรู้

เพียงชั่วครู่ ก็ผุด ต้นกอดมา

ข้างริมทาง ทว่าพอง ริมคงคา

ราชนา นี้นั้น คลอห่ออ้างาม

ปลายยอตปริ พลิตฺตอ พะนอตฺตัน

ดูงามลั่น ทันทอ ไร้มอธราม

คราแย้มชอ กิสุต มงกุฎงาม

จบัจิตยาม พิศพงษ์ เปล่งรุ่งทอ

นำเรียงร้อย ห้อยมาลัย ไว้บูชา

องค์พุทธะ ปฐิมา มารดา-พ่อ

ครูอาจารย์ ผู้ให้ รู้เกิดก่อ

ครั้งเคยลืบลอ ก่อรักช่อน ชะอ้อนใจ

พลเป็นฝัก รูปรี ติดยอดด ทั่วงามงด ไค้งคลี ที่แยกได้

เมล็ดห้อยพุดดา ธาระยับ ปลิดลอมไป ท่างแลนไกล งอกได้ ในแดนดิน

เป็นสมุนไพร ไฉไล ในคอกค้ำ ดอกรนำมา แก้อ ไทยไฉน

รากแก้ไข้ ขับเหงื่อ อยู่อาลันต์ หลั่งไห่ริน ยางใช้ แก้ออดพัน

อันของขลัง ขายหนุ่ม รุมคว่ำหา รากดอกขาเอามา ทำางก้องนั้น

พระรูปบิดา นำมา บูชากัน อัศจรรย์ นั้รักช่อน ดอนให้ชม

กุศล คำเพราะ

มองเห็นดอกกรักบานเห็นเอยนานเอย
ดอกลม่วงขาวพราวพราวคราแฉ่งไก่อ
กลีบมนบางนุ่มนวลช่อหนึ่งใหญ่
สุขกลางใจของคนที่มีรัก

ความรักคืออะไร ใครรู้บ้าง
หรือรักอยู่ที่ใจหรือใจนัก
ต้องเคียงข้างแนบตึงซึ่งสัก
ข้ามขอบฟ้าก็รักกันวันตรี

นามดอกไม้มงคลความสุข
รักคือความเป็นเราเข้าใจกัน
รักปลอบปลุกให้ชีวิตมีความฝัน
รักคือไม่ไหวหวั่นแม้ศัตรู

บรรจงร้อยด้วยใจมาลัยสวย
ไม่รู้โรยแม้ผ่านกาลเวลา
สอตแซมด้วยมะลิรักงามนันทนา
มอบให้คนรู้ค่าของ..มาลัย

สุวิรัตน์ สวัสดิ์

ฉันว่ารักทุกคนรัก ได้รู้
มันเป็นครูให้รู้ว่าเป็นไหน
จะสมรักเสียรักที่จากไป
หรือเจอรักที่ซ่อนเข้าไปให้ก็มี

แต่ที่นี้จะพูด ไปให้ฉันรัก
ที่ปลุกกันนักกันหนา ใช้พาหนี
เอาฉันรักมาทำ ไสยศาสตร์ได้อย่างดี
คนถูกนี้จะหลงไหล ไสยติดตาม

ฉันรักนี้มันคือทองถิ่นมาก
รักษาจากรักเขา รักที่ซ่อนลึกลับ
รักดลกขาดรักดลกมดงดงดงงาม
รักแดงรักดลกตามแต่จะเรี่ยรักกัน

ถิ่นกำเนิดเกิดที่อินเดียชั้นธิเบต รถมประเทศอิหร่านแล้วมาสารพัด
ขอบเขตประเทศไทยได้เห็นมัน ตันรักนั้นจากอินเดียเสียแน่นอน

รักอินเดียนี้มีชื่อรัก คนไทยพองแต่แค่รัก ไม่หลง
ความหมายตรงกันข้ามะงามงอน ยังสะท้อนไม่มองคนอารมณ์ใจ

รักเป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ใบเรียงตรงข้ามรูปรีขอบขนานใบ
ดอกเป็นแบบซี่ร่มดอกตามซอกใบ ดอกสีขาวหรือสีม่วงและม่วงแดง

ผลดอกเป็นฝักติดกันเป็นคู่ๆ ลักษณะรูปรีโค้ง ไม่โปร่งแสง
ฝักอ่อนเปลือกสีขาวแก่สีน้ำตาลแดง เมล็ดแฟงอยู่ภายในมีขนติดที่ปลาย

สรรพคุณช่วยให้เจริญอาหาร บำรุงทหารทั้งห้าปอดหอบหืดพันหาย
แก้อาการไอแก้หืดหอบหืดวาย โรคเรื้อนร้ายครุฑทะราดจะปราศไป

ประโยชน์ใช้ในทางไสยเวทย์ แกะประเภทเคืองแฉ่งให้หลงใหล
เป็นรูปพระบิดตามหาภาวใจ ทั้งจิตใจได้เงินทองมากองโต

อานนท์ ศรีวิสูตร

คราใดแว่วเสียงพิณเพลงไพเราะ
 แสนแสนาะเจี๊ยบแจ๋บแจ๋บใจหาย
 "คิดจะปลุกตื่นรัก" แล้วเศร้าใจ
 ยังไม่วายว่างเว้น"เกรงหน่อกล้วย"

จะปลุกรักต้องรู้รักเสียก่อน
 รักเรารู้ก่อนวัยละอ่อนมีมากมาย
 ฝ่ำละเมอเพ้อพกไม่เว้นวาย
 ไร้จุดหมายไม่มั่นคงพาหลงทาง

เดี๋ยวจะต้องพังพาทันรักชว่ย เก็บตอกสวดยมาเรียงร้อยห้อยเป็นหาง
 ได้มาลัยไปกราบไหว้ด้วยเทพพลาญ ขอรักจากไหนให้ได้คืนเร็วอน

โศกยังดีที่ตื่นรักนั้นหาง่าย เป็นพรณไม่ที่ไถ่ง่ายใดจะเหมื่อน
 ดินแห้งแล้ง ไร้คุณค่า ไม่แชะเจี๊ยบ พบกลาตเกลื่อนแนถนหน้าองพงไพร

ไม้ยืนต้นขนาดกลางรูปทรงพุ่ม ใบเดี่ยวอ้อมขอบน้ำจ้ำใส
เก็บไว้ใช้ยามแล้ง ในพงไพร จนกระจายทั่วท้องใบดูแปลกดี

ช่อดอกทรงรีมีดอกแยกดอก ดอกลดงามดอกร่วงแดงและขาว
กลีบดอกมีห้ากลีบอ่อนช้อยดี กลางดอกมีรูปมงกุฎดูเด่น

ผลเป็นฝักรูปโค้งอวบเป็นคู่ เมล็ดอยู่ในฝักข้างเดียว
มีบุษบาปลายเมล็ดด้วยแพร่พันธุ์ ปลิวตามลมถึงไหนพันธุ์แพร่กระจาย

ทุกทุกส่วนของลำต้นใช้รักษา ใช้เป็นยาสรรพคุณมีมากมาย
ขับเสมหะขับเหงื่อและแก้ไข้ เป็นยาถ่ายขับพยาธิได้ดี

เป็นยาพอกบรรเทาโรคทางไขข้อ ผ่าเนื้อก่อเกิดโรคทางผิวหนัง
คุตทะราดกลากเกลื้อนเรื้อรัง สรรพคุณยังมีมากมายหลากหลายไป

เมื่อมีคุณก็ย่อมจะมีโทษ ยางที่ใสดกกระเด็นติดมีพิษหลาย
อันตรายต่อดวงตาและผิวหนัง พิษมากมายอาจถึงตายได้นะเออ

ถือเป็นไม้มงคลด้านความรัก ทำไสยจกให้คนรักจงอย่าพลาด
เดี่ยวอ้อมหลงจนเผลอเผลอเผลอ ที่แท้เผลอโดนคุณไสยไว้รักเออ

อภัยพร แสงทอง

ถ้ารักชั่วนิรันดร์จะต้องมีชั่วนิรันดร์

ถ้าหากนักรักนี้ไม่หลบหาย

ถ้าไม่หลบคนรักพบอาจปางตาย

พิษรักร้ายคือรักชั่วนิรันดร์

ถ้ารักจริง ไม่หวั่นสิ่งตอบแทน

ไม่มีแค่นั้น ไม่ต้องหลบอย่างพบทอง

รักบริสุทธิ์ส่งผลองขาดพรากเต็มทอง

รักทองทอง...แม่รักลูก...แม่ผูกพัน

ถ้ารักแดง รักขาว และรักเขา

ใจรักเราแต่รักเธอ รักดอกลั่น

รักดอกลั่น รักดอกลั่น เขาเรียกกัน

สาวพันคือ...รักชั่วนิรันดร์...ชั่วนิรันดร์เขา

อันตั้นรักจัดเป็นไม้อื่นตั้น
มีน้อยคนไม่รู้จักตั้น..รักษา
เป็นไม้มักกิ่งก้านแผ่ออกยาว
มียางขาวทุกส่วนตั้นเข้มข้นครั้น

ออกดอกตามซอกใบใกล้โคนยอด
ก้านดอกห่อดอกเป็นช่อมีสีส้ม
ขาว ม่วงแดง ขาวอมม่วง ดอกช่อสั้น
กลีบดอกสั้นรักดอกนี้มีทั้งปี

สรรพคุณตั้นรักมากนัยหนา
รากเป็นยาขับเหงื่อได้ ใช้น้ำยาหนี
ดอกเป็นยาแก้หวัด ไอหืดหอบดี
โรคริดสีดวง ไข้ได้ใบและยาง

ปลูกตั้นรักจักตั้นไว้ในบ้าน
ยามดอกบานไม่มีโทษประโยชน์หลายอย่าง
ดอกไม่ประติษฐ์หรือร่วงมาลัยบ้าง
คนภาคกลางใช้ดอกรักรักษาฝีแต่่งาน

จรูพร สุวรรณปากแพรก

อันความรักปักใจให้บ่ถอน
 หรือว่าถอนในทรงคอยหว่าน
 ไม่สมหวังพลังพลาดบาดดูรา
 อนิจจาแสนเศร้าเฝ้าระทม

 ปดुरรักชัอนเหม็นชัอนเหม็นให้รู้
 เก็บรักอยู่ในใจไว้ดูขม
 อยากไฉนไฉนคำหวานหวานถาวรณ
 กัดระทมหากเผยเผยไฉน

 ดันรักชัอนปดुरไว้อยู่ใกล้บ้าน
 ยามดอกลานสวยเด่นเป็นหยาดไฉน
 คล้ำมงกุฎสวยสมทรงกลมรี
 ดอกลเป็นช่อขาวดีมีดวงบน

เป็นพิกนดินแห่งแสงน้ำได้ จันท์ว ไพรมาทางข้างถนน
ผลเป็นฝักโค้งรีมีปลายมน เมล็ดแบนมีขนอยู่ตรงปลาย
ต้นรักช่อนประโยชน์ดีพืชมีค่า สุนไพรรักษาโรคมากมาย
โบราณให้ทำเสน่ห์ห์เพชฌาย ชาวฮาวายนิยมคั่นองเป็นสร้อยคอ
อันว่ารักช่อนอยู่ไม่รู้เห็น นับว่าเป็นเรื่องเศร้าเข้าใจหนอ
อยากให้มีคนรักพำนักรอ จะไม่ขอลืมนิดในชีวิ
ได้ใกล้ชิดเฝ้าดูอยู่ข้างข้าง ไม่ไกลห่างร้างไปใจสุชี
ยามเป็นทุกข์บ่อบก้นขดขี้ดี แยมยินดีสุขล้ำยามนิทรา
รักช่อนแอ่ช่อนรักมักซ้ำชอก ไม่อยากบอกปัดอย่าจิตคิดเล่ห์หนา
ดอกรักช่อนคงจะบานละลานตา เพียงทรงจำผู้เคยดมเกี้ยวใคร

อัญชลี ณ เชียงใหม่

